

Zarys historii komputeryzacji polskich banków do 2002 roku

Polski rynek bankowy i krajowe systemy bankowe

Do zrozumienia wysiłków czynionych w bankowości w zakresie komputeryzacji niezbędne jest poznanie warunków organizacyjnych i finansowych w jakich ona przebiegała.

Historia polskiej bankowości współczesnej rozpoczęła się w 1989 roku, kiedy to ze struktur Narodowego Banku Polskiego wyłoniono dziewięć banków komercyjnych. Były to: Powszechny Bank Kredytowy (PBK), Bank Gdański (BG), Bank Śląski (BSK), Bank Przemysłowo-Handlowy (BPH), Bank Depozytowo-Kredytowy (BDK), Powszechny Bank Gospodarczy (PBG), Wielkopolski Bank Kredytowy (WBK), Pomorski Bank Kredytowy (PBKS) i Bank Zachodni (BZ).

Reforma ta dała dalszy impuls rozwojowy. 10 lat później w Polsce działało ponad 70 banków komercyjnych, z których jednakże tylko kilka dysponowało kapitałem ponad 500 ml dolarów). Występowało też dużo (ponad 1000 w 1998 r. i ok. 700 w 2000r)¹ jednooddziałowych banków, głównie spółdzielczych, z których tylko kilkadziesiąt miało na koniec 1999 r. kapitały przekraczające 1 ml Euro (czyli minimum wymagane w krajach Unii Europejskiej, a u nas wyznaczone przez NBP na koniec 2006r). Uważano, że na polskim rynku usług bankowych było miejsce na 4-6 grup kapitałowych i ku temu zmierzały przejęcia i fuzje (przejęcie Banku Handlowego-BHW przez CitiBank, BWR przez Deutsche Bank, fuzje WBK i Banku Zachodniego, PBK i BPH).

Polskie banki "komercyjne" były z nielicznymi wyjątkami bankami prawie uniwersalnymi [z reguły bez operacji zagranicznych „forex” i obsługi bardziej skomplikowanych od obligacji papierów wartościowych] z przewagą działalności detalicznej,

Ogólnie rzecz biorąc polskie banki były niewydolne finansowo (aktywa banków "komercyjnych" stanowiły zaledwie 54% PKB², podczas gdy w Europie Zachodniej relacja ta wynosiła 245%, ich oferty produktowe dla klientów skromne, zaś koszty działania i zatrudnienie zbyt wysokie w stosunku do banków zagranicznych (pięciokrotnie niższa produktywność na 1 zatrudnionego mierzona wolumenem aktywów). W sektorze bankowym w 2005 roku zatrudnionych było 152 tys. osób, ale w latach 1999-2005 zatrudnienie w sektorze bankowym zmalało o ponad 20 tys. osób. Po 10-latach od momentu utworzenia sytuacja finansowa polskich banków komercyjnych znacznie się polepszyła, gdyż ich kapitały wzrosły 15-krotnie, a aktywa 10-krotnie. Ponadto polskie banki komercyjne były przejmowane przez bogate banki obce. Wówczas dopiero powstały możliwości zakupu nowoczesnych systemów bankowych, kosztujących zwykle grubo ponad 100 ml dolarów. Brak nowoczesnej wiedzy bankowej i niewydolność polskich firm software'owych, zatrudniających z najwyżej kilkudziesięciu projektantów i programistów (podczas gdy takie firmy jak Kirchman, Fiserv, EDS, MISYS, Kirchman, Sungard, Systematics, Mti zatrudniały ich parę tysięcy) utrudnił przemiany, związane z wprowadzaniem nowych produktów bankowych i obsługi on-line.

Jednakże potencjał rozwojowy polskiej bankowości i polskich banków był duży, biorąc pod uwagę ogrom „niezagospodarowanych” klientów. Liczba placówek detalicznych na 1 milion mieszkańców wynosiła tylko 270, a więc była ponad trzykrotnie niższa niż na Zachodzie³.

¹ Banki spółdzielcze podlegały koniecznej konsolidacji ze względu na sukcesywnie podnoszone wymagania kapitałowe (300 tys., 500 tys. Euro) stawiane przez Komisję Nadzoru Bankowego.

² PKB - Produkt krajowy brutto. Suma aktywów całego polskiego sektora bankowego (bez NBP) na koniec 1999 r. była kilkakrotnie niższa od sumy aktywów pojedynczego dużego banku europejskiego (np. 4-krotnie od ABN AMRO i ING, 6-krotnie od HVB, 7-krotnie od Deutsche Bank).

³ Podobne były proporcje w innych krajach naszego regionu. W strefie Euro w 2000r istniało 179000 placówek bankowych i 1 placówka przypadła na 1700 mieszkańców, zaś w krajach Europy Środkowo-Wschodniej liczby te wynosiły odpowiednio 11500 i 6,200.

Istniejący nadmiar zatrudnienia w oddziałach (niektóre z nich zatrudniały nawet kilkaset osób) mógł być więc częściowo likwidowany przez przesuwanie pracowników do nowo otwieranych placówek. Nadmiar zatrudnienia w polskim sektorze bankowym szacowany pod koniec 2000 roku na ok. 50 000 osób wynikał głównie ze zbyt małego udziału usług zdalnych, w tym internetowych.

Największymi bankami były na koniec 2000 roku PKO BP (708 mln USD kapitału własnego, 1110 placówek, zatrudnienie ponad 40 000 osób, 23% bankomatów, 37% rachunków ror⁴) i Pekao S.A. (852 mln USD kapitału, 743 placówek, ponad 22 tys. osób, 15% bankomatów, 22% rachunków ror). Posiadały one znaczną przewagę nad grupą średnich banków: BHW, PBK, BGŻ, BSK, BPH, BIG BG (razem z BIG Bank i Millennium) i WBK+BZ. 15 największych banków posiadało ponad 80% udziału na rynku bankowym.

tabl.1 Liczba placówek krajowych banków komercyjnych

Bank	IX.2000	V.2001
1. PKO BP	1,110/6414 ₅	1,178
2. Bank Pekao SA	743	778
3. Powszechny Bank Kredytowy (PBK)	338	345
4. Bank Gospodarki Żywnościowej (BGZ)	319	339
5. Kredyt Bank	293	326
6. Bank Śląski (BSK)	250	323
7. Bank Przemysłowo-Handlowy (BPH)	225	247
8. BIG Bank Gdański (BIG BG)	219	219
9. Bank Zachodni (BZ)	203	203
10. Millennium (BIG BG)	133	180
11. Wielkopolski Bank Kredytowy (WBK)	147	211
12. Bank Handlowy (BHW)	36	36
13. Handlobank ⁶	70	--
14. Citibank	5	115
15. Invest Bank	100	120
16. Lukas Bank	82	92
17. Wschodni Bank Cukrownictwa	78	78
18. Bank Pocztowy	69	90
19. Bank Ochrony Środowiska	50	53
20. Górnśląski Bank Gospodarczy (Getin)	45	45
21. Prosper-Bank/Polski Kredyt	43	41

⁴ W listopadzie 2000 roku liczba rachunków ror w PKO BP przekroczyła 4 ml. Mimo to udział tego banku w ogólnej liczbie tych rachunków w Polsce zmalał na przestrzeni 2000 roku z 42 do 37%, a w 2002 roku wynosił 36%. W 2001 roku zatrudnienie zmalało do ok. 38 tys. osób.

⁵ Liczba 6414 placówek PKO BP ta została podana w i dotyczy zapewne również agencji. Liczba agencji w 2005 r. wynosiła już tylko 2,5 tys. i wykazuje tendencję malejącą. Rozwój sieci dotyczy przede wszystkim dużych miast i dotyczy największych banków. PKO BP planował w 2000r przyrost 140 nowych placówek, w większości 3-4-osobowych do obsługi lokalnej klientury. W niektórych bankach planowany jest przyrost kilkudziesięciu placówek rocznie, czyli tyle ile liczyła większość polskich banków komercyjnych na początku lat 90-tych (jedynie PKO BP posiadał wówczas kilkaset oddziałów). Liczbowy układ tabeli uległ później zmianom w związku z fuzjami: BPH z PBK, BIG Banku Gdańskiego i Big Banku, Banku Zachodniego i WBK (14 czerwca 2001) oraz naturalnym -kilku lub kilkunasto procentowym- rocznym przyrostem placówek w poszczególnych bankach.

⁶ W 2001 roku Handlobank wszedł organizacyjnie do Citibanku

Bank		
22. GBPZ	38	38
23. Bank Współpracy Regionalnej	38	33
24. Raiffeisen Bank Polska		31
25. Gliwicki Bank Handlowy	27	
26. Bank Przemysłowy (Getin)	27	31
27. Gospodarczy Bank Wielkopolski	26	26
28. BISE	26	28
29. Bank Rozwoju Eksportu (BRE)	24	
30. Cuprum-Bank (Dominet)	22	22
31. LG Petro Bank	21	21
32. Bank Unii Gospodarczej	19	
33. Fortis Bank	16	26
34. Cukrobank	16	16
35. Lubelski BR	14	
36. Bank SBR	12	13
37. Bank Spółem	12	12
38. Bank Współpracy Europejskiej	12	
39. Bud-Bank	11	
40. Bank Austria Creditanstalt ⁷	10	
41. Bank Częstochowa	10	
42. Bank Komunalny (Nordea)	9	9
43. Warmińsko-Mazurski BR	9	9
44. BWP Unibank	8	8
45. Małopolski BR	7	7
46. Mazowiecki BR	7	7
47. Pomorsko - Kujawski BR	6	8
48. Bank Gospodarstwa Krajowego	5	6
49. AIG Bank Polska	5	3
50. Bank Wschodni w Białymstoku	3	3
51. Bałtycki Bank Regionalny ⁸	2	

Zmiany na polskim rynku usług finansowych wiążą się nierozzerwalnie ze zmianami własnościowymi. Liczba banków komercyjnych w Polsce z przewagą kapitału zagranicznego wzrosła w ciągu 2000 roku z 39 do 48 (na 75 istniejących). Ich fundusze stanowiły 76,9% kapitałów (jeszcze trzy lata przedtem wskaźnik ten wynosił 25 %) i 69,5% aktywów systemu bankowego. Głównymi inwestorami były banki amerykańskie i niemieckie. W wyniku przejęć i fuzji w 2000 r. liczba banków komercyjnych prowadzących działalność operacyjną zmniejszyła się do 73 (o 4 w stosunku do roku poprzedniego), a rok później do 68. W 2001 roku dochodzi do kolejnych inwestycji np. w lutym inwestorem strategicznym Lukas Banku został Credit Agricole.

Kapitał wniesiony przez inwestorów zagranicznych do polskiego sektora bankowego kształtował się następująco⁹:

⁷ Z dniem 1 listopada 2000 r. dokonano fuzji PBK i BA/CA Poland, w wyniku której PBK przejął 10 oddziałów banku austriackiego, sam pozostając pod kontrolą centrali banku w Austrii.

⁸ W 2001 roku nastąpiła fuzja Bałtyckiego Banku Regionalnego S.A. z Gospodarczym Bankiem Wielkopolski.

Rok	Inwestor	Suma	Bank polski
1998	HVB	6,7 mld PLN	BPH
1999	UniCredito	8,1	Pekao SA
1999	Allied Irish Bank	2,3	WBK i Bank Zachodni
2000	CitiBank	4,9	Bank Handlowy
2001	Credit Agricole		Lukas Bank

Tabl.2 Inwestorzy zagraniczni na polskim rynku bankowym¹⁰: (w % akcji)

Lp.	Bank	grudzień 1999 r	maj 2000r	wrzesień 2000 r	zmiany
1	Bank Handlowy	J.P.Morgan, PAEF	Bank NY-21%, JPMorgan-16%, Commerz Bank-8%. ZCI - 7%	CitiBank -88% Commerz Bank-3%, JPMorgan -0%	
2	Bank Pekao S.A.	UniCredito Italiano - 50%. EBOR-5%			
3	BRE		Commerzbank - 50%		
4	Kredyt Bank		KBC Bank NV-48%, Bankers Trust Co - 21%, Banco Espirito Santo e Comercial de Lisboa - 10%, EBRD - 9%		KBC Bank NV-49.99%,
5	Bank Slaski	ING - 54%		ING - ponad 70%	
6	Bank Przemysłowo-Handlowy	HypoVereinsBank - 86% ING -			BACA -9.54%
7	Bank Zachodni	Allied Irish Bank -82%			
8	BIG Bank Gdanski ¹¹		Deutsche Bank-19%. BCP ¹² -15%, Raiffeisen-10%, Eureko - 10%	BCP+29% od Deutsche B. i Raiffeisen, Bankgesellschaft Berlin - 5%, Carothers Trading -9%, Achmea Holding - 10%	
9	Powszechny Bank Kredytowy	Creditanstalt - 19%	Bank Austria Creditanstalt-44%, Bank NY -8%,	Bank Austria Creditanstalt +10% od Skarbu Państwa	Bank NY -10%
10	Wielkopolski Bank Kredytowy	Allied Irish Bank Plc-60%			

⁹

Wg Gazety Bankowej 20-26 marca 2001 r.

¹⁰

Informacje podane w zestawieniu pochodzą z różnych wiarygodnych źródeł prasowych.

¹¹

W sierpniu 2000 r BIG BG połączył się z Big Bankiem.

¹²

Portugalski bank Banco Comercial Portugese (BCP) jest współwłaścicielem banku Millennium, należącego do BIG BG.

Tabelkę powyższą warto uzupełnić informacją, że Deutsche Bank po sprzedaży swoich akcji BIG BG kupił ponad 90% akcji Banku BWR¹³ w Krakowie przemianowanego potem na Deutsche Bank24 (DB24)¹⁴, zaś PPABank w Krakowie został przejęty przez belgijski Fortis Bank i zmienił nazwę na Fortis Bank Polska, równocześnie przenosząc centralę do Warszawy. Udział banku BACA w PBK zwiększył się na koniec roku 2000 do 56,9 proc, a UniCredito w Pekao SA do 53,17%. Ponadto szwedzki bank SEB stał się inwestorem (38% akcji) w BOŚ. Udział banku ING w BSK zwiększył się w połowie 2001 roku do 82% w związku z połączeniem BSK i warszawskiego oddziału ING (powstał bank o nazwie ING Bank Śląski). W 2001 roku Bank Komunalny wszedł w skład skandynawskiej grupy kapitałowej Nordea, zaś duński bank Unibank z tej samej grupy przejął bank BWP (Bank Własności Pracowniczej).

Dla mniejszych polskich banków systemy zagraniczne są za drogie¹⁵ albo niedopasowane pod względem zakresu świadczonych usług (np. dla banków detalicznych rozbudowane moduły bankowości komercyjnej i operacji zagranicznych). W większych bankach jednakże zaczynają dominować systemy zagraniczne. Na przykład system Profile wdrożono w BPH, PBK¹⁶ oraz Handlobanku (stanowiącym początkowo sieć detaliczną Banku Handlowego, a potem Citibanku), zaś proces wdrożenia tego systemu zaawansowany jest w Kredyt Banku. Ze względu na niepełny zakres funkcjonalny tego systemu (ukierunkowanego na bankowość detaliczną) jego zastosowanie uzupełniane jest innymi systemami w zakresie operacji skarbowych i dokumentowych (np. BTS, Kondor+, Flexcube, IMEX). W Banku Śląskim stosowane są systemy zagraniczne CBS firmy Fiserv i PABA firmy ACTIS. W BRE stosowano system IBS90(Abraxys) firmy Winter Partners(Mti). BIG Bank Gdański i Millennium oraz połączony bank BZ-WBK podjęły decyzję o zakupie systemu ICBS firmy Fiserv¹⁷. Dwa inne duże banki Pekao S.A. i PKO BP¹⁸ wybrały system scentralizowany Systematics firmy Alltel. Systematics został zastosowany również w Handlobanku, zamieniając system Profile, co wynikało ze strategii połączonego Citibanku i Banku Handlowego, która zakładała stosowanie w bankowości detalicznej systemu Systematics, a w bankowości hurtowej Flexcube. Flexcube stosowany jest też w Rabobank Polska i w Kredyt Banku.

Niektóre banki stosowały równocześnie wiele systemów. Na przykład bank BGŻ w 1999 r. korzystał z 7 różnych aplikacji, a potem miał je ograniczyć do trzech - Bankier firmy ComputerLand, Bankstreet firmy Compu i przejściowo (dopóki nie wdroży nowego systemu) oprogramowanie firmy Novum. Z systemu Bankstreet korzystały unowocześnione placówki BGŻ o nazwie Integrum.

Systemy krajowe pochodzące z lat 90-tych nosiły z reguły charakter zdecentralizowany (jedyną próbą scentralizowanego rozwiązania był w owym czasie system SKARB firmy ELBA z Wrocławia) i instalowane były w mniejszych bankach. Charakteryzowała je stosunkowo duża liczba wdrożeń w małych jednooddziałowych bankach, co dobrze świadczy o organizacyjnym przygotowaniu firm krajowych do wdrożenia i serwisowania tak znacznej liczby instalacji. Dużym zadaniem dla tych firm było unowocześnianie systemów, pochodzących już z początku lat 90-tych, lub budowa nowych. Przykładem tego ostatniego rozwiązania

¹³ Od lipca 2001 r. Bank Współpracy Regionalnej zmienia nazwę na Deutsche Bank 24 i od tej pory będzie na jego bazie rozwijana detaliczna sieć małych placówek Deutsche Bank w Polsce

¹⁴ DB 24 ma oferować usługi bankowe, inwestycyjne, maklerskie i ubezpieczeniowe również poprzez sieci agentów w całej Polsce, a także za pośrednictwem call-center oraz Internetu.

¹⁵ System Profile kosztował BPH co najmniej 250 ml zł (120 ml zakup systemu i co najmniej tyle samo środków na wdrożenie), zaś Pekao S.A. ocenia, iż zakup systemu Systematics będzie wynosić 180 ml zł a wdrożenie 450 ml zł. Nakłady te kilkakrotnie przewyższają roczne nakłady inwestycyjne średniego polskiego banku komercyjnego. (Puls Biznesu 6.11.2000)

¹⁶ Termin wdrożenia systemu we wszystkich oddziałach PBK określono na koniec roku 2001.

¹⁷ W przypadku BZ-WBK wstępnie szacowany koszt zakupu i wdrożenia wynosi 150 ml dolarów.

¹⁸ W sierpniu 2001 roku podpisana została umowa na dostawę systemu. (Computerworld z 9 sierpnia 2001 r.) za 100 ml dolarów. Wdrożenie systemu w ponad 4 tys. placówkach miało kosztować ok.2 mld zł. We wrześniu 2002 PKO BP zrezygnował z wdrażania tego systemu.

opracowała był scentralizowany system informatyczny Eurobank On-Line, łódzkiej firmy Wonlok, przewidywany do stosowania przez bank BGŻ.

Tabl. 3. Zestawienie krajowych systemów informatycznych o największej liczbie wdrożeń (odnosi się do połowy lat 90-tych)

Lp	AUTOR	SYSTEM	Liczba instalacji w 1996 r	Rok 1-szej instalacji
1	Novum Łomża ¹⁹	NOVUM-BANK	800	1991
2	Softbank SA ²⁰ Warszawa	ZORBA-CEBANK	250	1989
3	Computer-land(CSBI)Warszawa	BANKIER	216	1991
4	COMP ²¹ Rzeszów	DEFBANK	150	1991
5	WONLOK-Comnet Łódź	COMNET-BANK	150	1991
6	Heuthes Szczecin	GRYFBANK	125	1992
7	Softnet Kraków	BANKNET	ok. 100	1991

W powyższej "historycznej" tablicy znalazły się systemy o największej ilości wdrożeń, które znalazły się w odpowiedziach na ankietę²² rozesłaną w 1996 roku przez firmę DIS do wytwórców bankowego oprogramowania. Prawie wszystkie systemy były oddziałowymi systemami obsługi rachunków (bieżących, depozytowych i kredytowych itp) a więc przeznaczone były do wykonywania podstawowych zadań w zakresie bankowości detalicznej.

Wiadomo, że poza systemami i firmami uwidocznionymi w ankiecie, na krajowym rynku działało jeszcze kilkanaście²³ innych firm software'owych, oferujących systemy o podobnym zakresie aplikacyjnym lub rozwiązania fragmentaryczne. Duża liczba firm software'owych w Polsce zajmujących się opracowywaniem systemów bankowych oraz rozrzut terytorialny tych firm po całym kraju (duże i małe miejscowości) świadczy o inwencji i sprężystości polskich informatyków. W sumie liczba systemów bankowych i modułów była w połowie lat 90-tych znaczna i porównywalna z tak rozwiniętym krajem jak Niemcy, co dawało powód do pewnego zastanowienia. Wbrew pierwszemu wrażeniu nie oznaczało to bogactwa rozwiązań i nie gwarantowało dalszego postępu. Przedmiotem oceny powinna być bowiem nie ilość systemów, lecz ich zakres funkcjonalny, jakość rozwiązań (pochodząca w dużej mierze od wiedzy bankowej i używanych narzędzi programistycznych) oraz potencjał firm autorskich. "Bogactwo" rozwiązań było poniekąd sztuczne, gdyż oferowane są podobne rozwiązania skierowane do banków tej samej wielkości (małych) i typu (detalicznych), co wzmacnia wzajemną konkurencyjność i nie zachęca do konsolidacji²⁴, a po drugie, systemy pochodzą od małych firm autorskich, co rzutuje na ograniczone możliwości rozwoju systemów.

Wśród firm zajmujących się oprogramowaniem jedynie firma PROKOM (4 pozycja w TOP200) dysponowała w 1996 r. dużym kapitałem własnym - 86 ml zł, z tym, że oprogramowanie finansowo-bankowe ma niewielki²⁵ udział w jej obrotach ogólnych. We wrześniu 2002 roku Prokom kupuje pakiet kontrolny akcji Softbanku.

Następna z kolei (pod względem wielkości obrotów) firma Softbank posiadała 16 ml zł kapitału własnego, przy przychodach 23 ml zł z oprogramowania finansowo-bankowego. Przychody innych większych firm mieściły się w przedziale 2-8 ml zł.²⁶ W 2000 roku Softbank

¹⁹ W 1999 roku 51% udziałów w firmie Novum posiadał Softbank. Novum był producentem i dostawcą systemu bankowego o nazwie Novum-Bank 4GL w środowisku bazodanowym Progress dla BGŻ i 540 Banków Spółdzielczych.

²⁰ Softbank obecnie wchodzi w skład spółki Asseco Poland w ramach grupy kapitałowej PROKOM.

²¹ COMP obecnie nosi nazwę Asseco Poland (po zakupie akcji Asseco Słowacja)..

²² Autor był współtwórcą tej ankiety.

²³ Np. firma Comarch Kraków oferująca system viBank (wdrożony w kilku biurach maklerskich), system obsługi funduszy i zarządzania aktywami Orlando (Porfel, Depozytariusz, EFOS). Firma Projekty Bankowe Polsoft z Poznania oferuje system bankowy SEZAM oraz system do zarządzania aktywami.

²⁴ Jedną z przyczyn konsolidacji jest wzbogacenie oferty produktowej i "know how".

²⁵ Tylko ok.2%

²⁶ Dane za 1997 rok wykazały dla firm software'owych umiarkowany, bo ok.7% wzrost ogólnych przychodów

odnotował sprzedaż w wysokości 390 ml zł, wykazując zysk 40 ml zł. W 1999 roku Softbank utworzył grupę kapitałową poprzez kupno pakietów kontrolnych akcji (udziałów) takich firm jak Novum (Łomża), Saba (Bydgoszcz) i Sawan (Kraków oraz posiadał 90% udziału w spółce FinFin, wyznaczonej do uruchomienia internetowego serwisu finansowego o nazwie Expander. 18 maja 2006 Softbank został przyłączony do Asseco (dawniej COMP Rzeszów).

Utworzona została grupa kapitałowa ComputerLandu, w skład której weszły bankowe firmy software'owe ELBA (Systemy SAPOD, SKARB, KARO) i CSBI (Bankier) była dobrym przykładem konsolidacji. W listopadzie 1997 roku nastąpiło scalenie ELBY²⁷ z częścią bankową CSBI i powstała spółka ELBA Computer Systems for Banking S.A. (w skrócie ELBA CSB), co oznaczało lepszą koordynację i integrację dotychczas konkurujących ze sobą poczynań. W kwietniu 1999 r. ELBA CSB straciła osobowość prawną na rzecz firmy Computerland. W sumie Computerland i spółki zależne w 1998 r. z tytułu oprogramowania i integracji systemów osiągnęły przychód w wys. ponad 94 mln zł. Wg raportu rocznego za rok 1999 r. łączna (oprogramowanie, sprzęt, konsulting) sprzedaż tej firmy wyniosła 438 ml zł (wzrost 50% w stosunku do roku poprzedniego), a zysk netto 16 ml zł (wzrost o 13%). W 2000 roku sprzedaż wzrosła o 6,5%, a zysk netto o 50,3%. Kapitał własny firmy Computerland wynosił 96 ml zł wg stanu na 30 czerwca 2000 r. Sektor bankowo-finansowy stanowił w 1999 r 34% ogólnego obrotu firmy. W ramach tego sektora oferowane były takie zagraniczne systemy bankowe jak Profile firmy Sanchez, Flexcube firmy CITIL, oraz własne produkty w zakresie bankowości elektronicznej (ELBA24 i CL@nd, WAP-CL@nd). Firma należała do największych polskich integratorów systemów informatycznych i dostawców oprogramowania. Posiadała 8 centrów regionalnych i zrzeszała w ramach grupy 8 firm (m.i. eCard i GTI). W październiku 2001 roku dwie firmy zależne Positive (konsulting) i ComputerLand Zdrowie (systemy dla sektora służby zdrowia) zostały włączone do spółki-matki.

W roku 1998 dynamicznie rozwijała się firma Comarch z Krakowa, uzyskując przychody ponad 63 ml zł i zysk w wysokości 7.5 ml zł.²⁸ Grupa kapitałowa tej firmy obejmowała w 2000 roku 13 spółek zależnych, m.i. oddziały w Krakowie, Warszawie, Bielsku-Białej, Poznaniu i Gdańsku oraz zagraniczne w USA i Niemczech, a następnie rozpoczęła komasację spółek zależnych (np. w 2002 roku spółki w Warszawie, Gdańsku i Poznaniu połączono z Comarch Kraków).

Sektor bankowy był największym klientem firm informatycznych, co nie dziwi gdyż wymaga złożonych, sprawnych i niezawodnych programów i urządzeń. W 1999 r. banki i instytucje finansowe na informatyzację wydały 1,5 mld zł. Rok później 1,25 mld zł miały wynieść inwestycje na IT tylko sześciu największych polskich banków.

Tabl.4 . Zestawienie wybranego (z wczesnego okresu polskiej informatyki bankowej) krajowego oprogramowania w zakresie bankowości²⁹

Lp.	System	Autor	Opisowa nazwa systemu
1.	BANKIER	<i>CSBI.</i>	Oddziałowy system bankowości detalicznej z elementami obsługi centrali.
2.	BANKNET	<i>Softnet.</i>	Oddziałowy system bankowości detalicznej w wersji klient-serwer i w wersji terminalowej
3.	BankPlus	<i>Teba.</i>	Oddziałowy system bankowości detalicznej z elementami obsługi centrali.

pochodzących z aplikacji dla banków.

²⁷ Firma PTB ELBA została utworzona w 1988 roku z Inicjatywy NBP i Zakładów Elektronicznych ELWRO. Jej pierwszym dużym zadaniem był system informatyczny dla Okręgowych Oddziałów NBP.

²⁸ Na podstawie raportu rocznego firmy za rok 1998.

²⁹ Zestawienie nie obejmuje oprogramowania biur maklerskich i pojedynczych specjalizowanych pakietów typu transfery elektroniczne, homebanking, obsługa jednego typu produktu (np. bonów skarbowych), obsługa jednej grupy produktów (np. kredytów), obsługa sprawozdawczości, kasa mieszkaniowa, raportowanie sytuacji finansowej banku itp.

4.	Cebank.	<i>Softbank.</i>	Elementy obsługi centrali banku.
5.	Cheops	<i>Comp.</i>	System informatyczny dla banków hipotecznych.
6.	ComNet-Bank.	<i>Wonlok-ComNet.</i>	Oddziałowy system bankowości detalicznej.
7.	Cross-SOB	<i>Cross.</i>	Księgowość i prowadzenie rachunków klientów. ³⁰
8.	defBank Pro	<i>Comp.</i>	Oddziałowy system bankowości detalicznej z elementami obsługi centrali
9.	def2000	<i>Comp.</i>	Scentralizowany system informatyczny
10.	Dukat.	<i>Koncept.</i>	Oddziałowy system bankowości detalicznej z elementami obsługi centrali.
11.	GryfBank	<i>HeuThes.</i>	Oddziałowy system bankowości detalicznej z elementami obsługi centrali.
12.	Karo	<i>Elba.</i>	Oddziałowy system bankowości detalicznej.
13.	KoRAB	<i>Banksoft.</i>	Oddziałowy system bankowości detalicznej
14.	MiniSob	<i>BCI³¹.</i>	System ewidencji księgowej dla banków.
15.	Novum-Bank	<i>Novum.</i>	Oddziałowy system bankowości detalicznej.
16.	Probank	<i>Prokom.</i>	Oddziałowy system bankowości detalicznej z konsolidacją danych w skali banku.
17.	Saba	<i>Saba.</i>	Oddziałowy system bankowości detalicznej.
18.	SAPOD	<i>Elba.</i>	System rejestracji dowodów księgowych .
19.	Sejf.	<i>Polsoft.</i>	Oddziałowy system bankowości detalicznej.
20.	Sezam	<i>Polsoft.</i>	Oddziałowy system bankowości detalicznej z konsolidacją danych w skali banku.
21.	SKARB	<i>Elba.</i>	System obsługi banku stosujący scentralizowane bazy danych ³² ..
22.	TABO	<i>NCR Polska.</i>	Oddziałowy system bankowości detalicznej
23.	ZORBA	<i>Softbank.</i>	Oddziałowy system bankowości detalicznej.

Dla rynku krajowych systemów lat 90-tych można było sformułować następujące cechy charakterystyczne:

a) Duża liczba wdrożeń

Jest ona adekwatna do stanu organizacyjnego polskiej bankowości lat 90-tych, w której występowało wiele (ponad 1500) małych detalicznych banków jedno i kilkuoddziałowych, oraz stosowane były przede wszystkim rozwiązania zdecentralizowane. Liczby wdrożeń mówią więc głównie o liczbie instalacji oddziałowych, dlatego należy to mieć na uwadze porównując je ze statystyką wdrożeń systemów zagranicznych, gdzie często dotyczy ona wdrożeń w skali całego banku wieloodziałowego. Postępujący proces konsolidacji, szczególnie w ramach licznej grupy banków spółdzielczych³³ oraz rozrost banków komercyjnych³⁴ powoduje, iż rośnie potencjał krajowego rynku bankowego.

b) Stosunkowo zawężony zakres obsługi central banków oraz praktycznie brak krajowego oprogramowania dla tzw. bankowości komercyjnej

Typowy zakres obsługi centrali proponowany w systemach krajowych sprowadzał się zwykle do agregacji/ konsolidacji księgi głównej oraz rozliczeń międzybankowych i międzyoddziałowych. Czasem prowadzona była analiza struktury aktywów i pasywów oraz obliczane

³⁰ Cross-Sob współdziała z modułami Cross-Kasa i Cross-Kartoteka.

³¹ Posiadaczem większościowego pakietu udziałów w Bankowym Centrum Informatyki (BCI) posiadał do lipca 2000 r Ster-Projekt, który zawarł z IFC Capital umowę jego sprzedaży za ok. 2,6 mln zł. Dzięki transakcji fundusz inwestycyjny IFC Capital uzyskał 80% głosów na walnym zgromadzeniu.

³² W latach 1996-1997 system SKARB znajdował się na etapie pilotowego wdrożenia m.i. w BPH (obok systemu KARO), a potem został zarzucony

³³ Według danych Narodowego Banku Polskiego, w 1999 r. w sektorze banków spółdzielczych doszło do rekordowej liczby połączeń, w wyniku których liczba BS zmniejszyła się z 1189 do 781, czyli o 408 banków. Na koniec ub.r. 780 banków było zrzeszonych w 11 bankach regionalnych i zrzeszających.

³⁴ W samym tylko pierwszym półroczu roku 2000 liczba placówek banków komercyjnych wzrosła o 404 przy równoczesnym zmniejszeniu zatrudnienia o 2185 osób (co świadczy o postępującej automatyzacji usług bankowych).

wskaźniki (rentowności, struktury finansowania i płynności). Należałoby oczekiwać włączenia do systemów w większym zakresie obsługi bankowości komercyjnej ze względu na wzrost skali bankowości (konsolidacja banków, wchodzenie na rynek krajowy banków zagranicznych), potrzebę obsługi zarządzania ryzykiem finansowym i stosunkowo słabe dotychczasowe zaawansowanie prac w tym zakresie. W szczególności upowszechniane muszą być takie dziedziny bankowości komercyjnej jak operacje zagraniczne, dokumentowe płatności i akredytywa, operacje na rynku pieniężnym i kapitałowym (z szerszym uwzględnieniem papierów wartościowych³⁵ i derywatów itp. Będzie potrzebne nie tylko oprogramowanie obsługi samych transakcji, lecz zarządzania portfelami inwestycyjnymi i ściślejszej kontroli przepływu pieniężnego w skali całego banku.

c) *Z reguły zaawansowany i różnorodny zakres oddziałowej bankowości detalicznej.*

Istniejące rozwiązania bankowości detalicznej są wystarczające do obsługi klientów krajowych w zakresie jednolutowych podstawowych produktów (ror, lokaty, proste kredyty) pod względem funkcjonalnym i wymogów czasu rzeczywistego (dysponent/kasjer przy obsłudze ladowej otrzymują aktualny stan konta klienta).

d) *Przejmowanie (tworzenie lub implementowanie) postępu technologicznego*

Chodzi tutaj głównie o dostępność usług bankowych od strony klienta (czyli homebanking i corporate banking oraz internetowe formy dostępu) oraz pakiety wspomaganie informacyjnego kierownictwa oparte na technologii hurtowni danych i narzędziach OLAPowych wielowymiarowej analizy danych. Z powodu ograniczonych możliwości finansowych polskich banków rozwiązania w zakresie hurtowni danych, wymagające nakładu co najmniej kilku milionów dolarów, zawężane były zwykle do tańszych rozwiązań na poziomie podhurtowni danych (datamart) kosztujących kilkaset tysięcy dolarów.

e) *Zaawansowana parametryzacja produktów oddziałowych.*

Dzięki niej łatwiej jest modyfikować usługi bankowe, lecz czasem jest dedykowana dla programistów, niż dla użytkowników nie będących informatykami.

f) *Profesjonalizm programistów*

Wyrażał się w tworzeniu narzędzi aplikacyjnych (np. generatorów: raportów, formatek ekranowych, menu), używaniu narzędzi wspomagających projektowanie i programowanie, posługiwaniu się językiem C,C++ (zanikał stopniowo popularny język Clipper i pliki typu dbf nie nadające się do eksploatacji w charakterze dużych baz danych). W sumie wróżyło to dobrze w aspekcie przewidywanego dalszego rozwoju systemów od strony technologii informatycznej oraz wzbogacenia funkcjonalnego o tematykę występującą w tzw. międzynarodowych (world-wide) systemach bankowych, wymaga jednakże stowarzyszenia z odpowiednią wiedzą bankową np. w zakresie zarządzania skarbowością, obsługi operacji zagranicznych, papierów wartościowych itp.

g) *Rosnąca liczba scentralizowanych rozwiązań*

Większe banki komercyjne (BPH-WBK, BZ-WBK, PekaO SA, Bank Handlowy i Handlo-bank, PKO BP) zastosowały już systemy scentralizowane lub podjęły decyzję o ich zakupie i wdrożeniu. Firmy, które dotychczas tworzyły tylko oddziałowe systemy zdecentralizowane nadal oferowały rozwiązania scentralizowane w wersjach klient-serwer i terminalowej (np. Softnet).

h) *Działania rozwojowe*

W kilku systemach prowadzone były prace rozwojowe nad wprowadzeniem pełnej wielowalutowości oraz architektury klient/serwer dla systemów scentralizowanych. Ostatnio ambicją kilkunastu banków stały się kanały internetowej dystrybucji produktów.

³⁵

Tą drogą podążyła np. firma COMP.

i) Typową platformą sprzętową aplikacji w bankach komercyjnych przestały być niewielkie serwery (będące rozbudowanymi konfiguracjami komputerów osobistych).

Rolę tę zaczęły spełniać komputery średnie (mid-range) i o konfiguracjach zbliżonych do dużych (mainframe). Stwarzało to warunki do stosowania zaawansowanych systemów zarządzania bazami danych i stosowania systemów scentralizowanych w szerokiej skali.

j) Występowało na ogół stosunkowo słabe zabezpieczenie systemów

Dotyczyło to dostępu, tworzenia śladów audytowych oraz przywracania stanu systemu po awarii lub zabezpieczenia poprzez centra zapasowe ("disaster centre"). W szczególności problematyka śladów audytowych nie zawsze do tej pory była doceniana przez krajowych projektantów i programistów.

h) Istniały podstawowe powiązania z otoczeniem zewnętrznym.

W bankach komercyjnych powszechnie stosowane jest łącze do KIR/Elixir, do sieci SWIFT oraz bankomatów (coraz częściej w trybie on-line).

Internet w polskiej bankowości

Pod koniec lat 90-tych stały się popularne³⁶ aplikacje typu "home/corporate banking" dla firm, funkcjonujące z reguły na dzierżawionych liniach telekomunikacyjnych (a nie poprzez internet). Były oferowane między innymi przez takie firmy jak Softbank (NetBank), CSBI³⁷ (home/corporate banking), ComputerLand (ELBA24), Suntech (Telekonto Plus), Mini-bank (aktywny office-banking). Coraz większą uwagę w krajowej bankowości poświęcano dostępowi internetowemu. Firma Heuthes oferowała pakiet Web Banking do internetowej obsługi kont osobistych, firma Comp system InterComp do internetowej obsługi oddziałów. Banki oferowały też corporate banking poprzez własne rozwiązania i standardowe (EDI, Multicash) oraz aktywny internetowy dostęp do swoich systemów.

Pionierami usług internetowych w Polsce były banki PEKAO SA, BPH i WBK. Pierwszy system bankowości internetowej wprowadził w Polsce w październiku 1998 roku nie istniejący już Powszechny Bank Gospodarczy S.A. w Łodzi (od 1 stycznia 1999 włączono go do banku Pekao S.A. i wówczas nadano systemowi nazwę TELEPEKAO24). System ten obsługiwał tylko oddział wirtualny tj. rachunki Eurokonto WWW utworzone specjalnie dla internetowej usługi. Natomiast w nieco późniejszych rozwiązaniach banków BPH (8 listopada 1999) i WBK (wrzesień 1999 - pasywne usługi informacyjne, czerwiec 2000 - aktywne usługi) użytkownicy uzyskali dostęp internetowy do swoich tradycyjnych kont.

Zestawienie w tabl.5 być może nie jest kompletne, niemniej jednak ilustruje skalę stosowania bankowości internetowej w kraju. W roku 2000 zaledwie kilka banków dawało klientom możliwość dostępu internetowego, a teraz jest ich kilkanaście. Banków prawdziwiewirtualnych, czyli zupełnie bez stacjonarnych oddziałów mieliśmy tylko 2 (dwa), a może żadnego, gdyż te które mamy nie działają tak na prawdę na własne ryzyko (nie zbankrutują, bo ma je kto zasilić w razie czego), lecz zostały sztucznie wydzielone z banków klasycznych jako jednostki "prawne" i właściwie są tylko oddziałami banków macierzystych.

Tabl.5. Zestawienie krajowych internetowych usług bankowych (głównie dla klientów indywidualnych)

wg stanu na lata 2000-2001

Lp	Bank i adres internetowy	Nazwa usługi	Zakres usług
----	--------------------------	--------------	--------------

³⁶ W 1998 roku ok.10 000 firm polskich korzystało z corporate banking. W 1999 roku z tego kanału dystrybucji korzystało ok.17000 firm. Nie jest to dużo w stosunku do krajów zachodnich (np. wg danych ING Postbank w Holandii z systemu bankowego za pośrednictwem własnych komputerów korzystało 300000 klientów)

³⁷ CSBI wszedł potem w skład firmy ELBA CSB, a od 1 kwietnia 1999 r firma ELBA CSB została wchłonięta całkowicie przez Computerland, tracąc osobowość prawną.

1	Bank Przemysłowo-Handlowy e-bank.bph.pl dodatkowo: serwis SMS i WAP	Sez@m ³⁸	-informacje o saldzie i obrotach na rachunkach -dyspozycje założenia depozytu terminowego (lokaty) -polecenia przelewu z rachunku do banków akceptujących przelewy ELIXIR. -zamówienie lub zastrzeżenie karty bankowej oferowanej przez BPH -zamówienie lub zastrzeżenie blankietów czekowych -korespondencja z Bankiem -przelewy ZUS ⁴⁰ -informacje o produktach i usługach banku WAP: sprawdzenie salda, przelewy, zakładanie lokat
2	Fortis Bank www.fortisbank.pl dodatkowo: www.e-pakiet.fortis-bank.com.pl (e-Pakiet - bezpłatne przelewy internetowe)	Pl@net ⁴¹	-informacje o saldzie i obrotach na rachunkach (aktualizowane kilkakrotnie w ciągu dnia) -obsługa lokat terminowych (zakładanie, zrywanie, lista lokat) -przelewy oraz zlecenia stałe -możliwość odwołania zlecenia przelewu w dniu jego realizacji -wnioski na wydanie kart Visa -przelewy ZUS -zamówienia na blankiety czekowe -korespondencja z Bankiem
3	Handlobank/Citibank www.handlobank.pl (do 2001 roku) www.citibank.pl/poland/...	Handlonet ⁴² CitiDirect/ Citibank Online	-informacje o saldzie i obrotach na rachunkach -obsługa lokat terminowych -przelewy oraz zlecenia stałe -korespondencja z Bankiem -informacje o produktach i usługach banku -tabela kursów -informacje o kontach (saldo, obroty, historia) -przelewy, polecenia zapłaty oraz zlecenia stałe -przelewy ZUS -lokaty terminowe -kursy walut -prowadzenie korespondencji z Citibankiem
4	Lukas Bank www.lukas.com.pl	Lukas e-bank	-informacje o saldzie i obrotach na rachunkach (historia operacji) -obsługa lokat terminowych -przelewy oraz zlecenia (jednorazowe, okresowe i stałe) -przeglądanie listy zleceń i złożonych przelewów -zastrzeganie dokumentów, kart i czeków -awizowanie wypłaty większych kwot we wskazanej placówce -informacje o produktach i usługach banku
5	Pekao www.pekao.com.pl	Telepekao24	-informacje o saldzie i obrotach na rachunkach -obsługa konta osobistego Eurokonto WWW (w tym pożyczka) -zakładanie i zrywanie lokat terminowych -obsługa kart i czeków wydawanych do Eurokonta www -przelewy oraz zlecenia stałe -przelewy ZUS -korespondencja z Bankiem

³⁸

³⁹ Początkowa wersja systemu Sez@m opracowana przez firmę Optimus Pascal, następna przez firmę DRQ z Krakowa (na bazie DRQ XML Switch)

⁴⁰ w wersji Sez@mbiznes (dla przedsiębiorstw).

⁴¹ System Pl@net jest skatomizowaną wersją systemu CL@nd firmy Computerland. 15 maja 2000 r odbyła się premiera internetowego pakietu usług bankowych WAP-CL@nd tej samej firmy, wykorzystującego telefony komórkowe.

⁴² Serwis bankowości internetowej wdrożony został przez firmę Compaq. W kwietniu 2001 roku nastąpiło przejście na system informatyczny Citibanku i serwis internetowy realizowany był przez CitiDirect, a następnie Citibank Online.

6	BZ WBK www.bzwbk24.pl wap.bzwbk.pl dodatkowo: serwis WAP w sieci Idea	WBK24	-informacje o saldzie i obrotach na rachunkach -obsługa kont osobistych -zakładanie i zrywanie lokat terminowych -przelewy na inny rachunek -przelewy ZUS -korespondencja z bankiem poprzez e-mail
7	BRE www.mbank.com.pl dodatkowo: SMS WAP Centrum obsługi telefonicznej	mBank ⁴³	-informacje o rachunkach -lista dokonanych operacji -zakładanie rachunków (ror, konto oszczędnościowe) -przelewy (dotyczy rachunku ror) -płatności kartami płatniczymi -blokowanie dostępu do kanałów -zmiana haseł -zamówienie i zastrzeżenie kart płatniczych
8	PKO BP www.e.pkobp.pl	e-PKO⁴⁴	e-SUPERKONTO: -rachunek oszczędnościowy -lokaty terminowe -przelewy -informacje n/t kursów walut
9-13	LGPetro Bank (LGNet), Inteligo, Volksvagen Bank direct, BGŻ (e-integrum), NordeaBank (Solo)		

Popularność bankowych usług internetowych w na początku XXI wieku w Polsce nie była jeszcze zbyt wysoka, aczkolwiek dla wielu osób internet stał się sposobem na porównawcze poszukiwanie ofert bankowych. Tempo przyrostu klientów w I połowie 2001 roku było znaczne. W styczniu 2001 roku łączna liczba bankowych klientów internetowych przekroczyła 100 tysięcy i co pół roku podwajała się - w styczniu 2002 roku wynosiła 300tys⁴⁵, co oznacza zaledwie 1-3% ogólnej liczby posiadaczy kont osobistych (ROR)⁴⁶. W 2001 roku najwięcej klientów posiadał WBK - 40 tys. (podwajając je po roku), potem BPH, Handlobank i Pekao S.A. mniej więcej po 10-13 tys.

W pierwszym półroczu 2001 roku największy przyrost klientów (a raczej rachunków) zanotował mBank, mając ich ponad 50tys.⁴⁷) oraz Inteligo (40tys.). W 2002 roku nastąpił dalszy wzrost liczby rachunków internetowych. Np. w mBank przekoczona została liczba 160tysięcy, zaś w Cibibank Online liczba klientów wynosiła 55 tysięcy. Ocenia się⁴⁸, że liczba potencjalnych klientów internetowych w Polsce w najbliższych latach może sięgnąć 10% posiadaczy rachunków ROR tzn. ok. 1 miliona osób⁴⁹. Być może jest to realne, zważywszy, iż pod koniec 2000 roku dostęp do internetu posiadało nieco ponad 5 ml osób (w tym 50% w domu)⁵⁰, zaś potencjalne zasoby klientów bankowych są duże (szacunkowo tylko 50-

⁴³ W mBanku oferowane były internetowe konta: osobiste eKonto i lokaty eMax.j Podstawowa różnicą pomiędzy nimi była możliwość dokonywania przelewów. W BRE usługi detaliczne (w tym internetowe) oferowane są od października 2001 roku również przez oddziałowo zorganizowany Multibank (do końca 2002 roku planowane było uruchomienie 30 oddziałów). BRE posiadała również ofertę platformy internetowej dla przedsiębiorstw, opartej na oprogramowaniu ATG Dynamo amerykańskiej firmy Art. Technology Group z siedzibą w Cambridge.

⁴⁴ System e-PKO przygotowała firma Softbank.

⁴⁵ Wg Gazety Finansowej 4/2002 liczba rachunków internetowych wynosiła 400 tys.

⁴⁶ Z internetu korzystali głównie ludzie młodzi, podczas gdy większość rachunków bankowych znajduje się w rękach populacji powyżej 35 roku życia (a przynajmniej tak jest w USA). Nasuwa się więc wniosek, że zdobycie "starszej" populacji dla internetowych usług finansowych jest warunkiem radykalnego zwiększenia ebankingu.

⁴⁷ Wg "Prawo i gospodarka" z 24 lipca 2001r mBank posiadał już 95 tys.klientów, natomiast wg Gazety Bankowej z 29 stycznia 2002 roku 100 tys. rachunków posiadał na koniec 2001 roku.

⁴⁸ Rzeczpospolita z 15 listopada 2000 r.

⁴⁹ Na koniec 2000 roku w Polsce istniało 11 milionów rachunków typu "konto osobiste". 98% z nich prowadzonych było przez 12 banków komercyjnych. Rzeczpospolita z 18.01.2001

⁵⁰ Wg badań OBOPu w styczniu 2001 roku ok.17% populacji - a więc ponad 5 ml - posiadało dostęp do internetu (dla porównania:w USA dostęp do internetu posiadało na początku 2002 roku 143 ml osób, czyli ponad połowa populacji).Wg badań ARC Rynek i Opinia przeprowadzonych w lutym 2001 roku z internetu w Polsce korzysta ok.3,5 ml Polaków powyżej 15 roku życia (Computerworld z 23 kwietnia 2001 r.). W połowie 2001 roku dostęp do internetu posiadało 80% firm oraz 20,5% populacji (15,5% co najmniej raz w miesiącu korzystało z internetu). Rozbieżności pomiędzy wynikami badań są bardzo znaczne. Spotyka się poglądy specjalistów techników, iż infrastruktura polskiej telekomunikacji pozwala aktualnie

60%⁵¹ dorosłych Polaków miało rachunki bankowe na koniec roku 2000, w tym 36% posiadało konto osobiste⁵²). Warto jednakże dodać, że w USA w 1999 roku tylko 5% posiadaczy rachunków bankowych korzystało z sieci internetowej do dokonywania transakcji bankowych a jest to kraj o nieporównywalnie szerszym i łatwiejszym dostępie do internetu. W krajach skandynawskich z bankowych usług internetowych korzystała ponad połowa klientów. W innych krajach europejskich (np. Austrii) z internetowego dostępu korzystało ok.5% klientów, zaś dwa razy tyle wykorzystywało dostęp mieszany (elektroniczny oraz tradycyjny oddziałowy).

W Polsce więcej klientów uzyskało dostęp do bankowości internetowej pod koniec 2000 roku (np. BRE - mBank, PKO BP). Pod koniec 2000 r tylko w samym PKO BP gotowość korzystania z internetu zgłosiło 20000 klientów otrzymujących wyciągi pocztą elektroniczną, zaś w połowie grudnia tego roku z nowouruchomionych usług internetowych skorzystało 1300 klientów, a w styczniu następnego roku ponad 2.5 tys. We wrześniu 2001 roku PKO BP uruchomił w Bydgoszczy oddział wirtualny z zastosowaniem kilku kanałów dystrybucyjnych (internet, WAP, IVR). mBank w ciągu ośmiu tygodni działalności - stosując atrakcyjne stopy procentowe dla depozytów - pozyskał 25 tys. klientów i 150 mln zł na lokatach. Do końca lipca 2001r mBank zgromadził 798 mln zł jako depozyt, liczba otwartych rachunków przekroczyła 103 tys., zaś przeciętna wartość depozytu wynosiła ponad 22 tys. Na początku 2002 roku BRE Bank wprowadził na rynek interaktywny produkt Multiport.pl, którego celem była integracja oferty usług finansowych grupy BRE, a w przyszłości także innych instytucji. W lipcu 2001 roku BGŻ wprowadził dla swoich klientów konto internetowe e-INTEGRUM. W IV kwartale 2001 roku przy łódzkim oddziale LGPetro Banku rozpoczął działalność oddział wirtualny LGNet. Prace nad kanałem internetowym IKD-SUB (Internetowy Kanał Dystrybucji - Serwer Usług Bankowych) prowadził w 2001 roku Kredyt Bank, angażując do tego przedsięwzięcia firmy ComputerLand i InfoVide. W 2002 roku BRE rozpoczął prace nad portalem Multiport, który ma stanowić internetowe centrum finansów osobistych.

Poszerzenia oferty internetowej na krajowym rynku można oczekiwać było od banków zachodnich, w tym od będących inwestorami strategicznymi w polskich bankach. W połowie 2001 roku Deutsche Bank uruchomił na terenie Polski bank DB24 (na bazie BWR) oraz LG Petro bankie wystartował z usługą internetową. Volksvagen Bank uruchomił w maju 2001 roku wirtualny bank VolksvagenBank Direct, zaś Bankgesellschaft Berlin - bank Inteligo⁵³. W 2001 roku klienci CitiBanku i Banku Handlowego uzyskali dostęp internetowy do swoich rachunków za pomocą serwisów Citibank Online (dawniej CitiDirect i Direct Access) i na początku 2002 roku korzystało z niego ponad 35 tysięcy stałych użytkowników. Bank Śląski uruchomił usługi internetowe BSK Online. Banki (dawny Bank Komunalny i BWP) wchodzące do skandynawskiej grupy kapitałowej Nordea uzyskały dostęp do systemu bankowości internetowej SOLO, który w 2003 roku miał 2,5 ml klientów.

Podsumowanie

Pierwszy etap budowy systemów bankowych, zorientowany na obsługę detalicznej działalności oddziałów, został w kraju zakończony i wyniki jego uznać należy za zadowalające, gdyż nastąpiło to w stosunkowo krótkim czasie (zważywszy na 10-15 letnie opóźnienie w stosunku do Zachodu - w 1990 roku)

Konsolidacja banków, przejmowanie krajowych banków przez inwestorów zagranicznych oraz zwiększająca się rola bankowości zagranicznej i komercyjnej spowodowały rezygnację banków z dotychczasowych niepełnych i zdecentralizowanych zastosowań rodzimych na rzecz zintegrowanych systemów kompleksowych, co postawiło w trudnej sytuacji krajowych wytwórców oprogramowania bankowego.

(w 2001 roku) na "jako taką" (w znośnym czasie dostępu) obsługę zaledwie do 500 tys. internautów.

⁵¹ 35-50% (Gazeta Bankowa 5-11 grudnia 2000r.), 60% (Prawo i Gospodarka 14 stycznia 2001 r.)

⁵² Rzeczpospolita z 28 maja 2001 roku.

⁵³ Do interesującej oferty tego banku należą przelewy pocztą e-mail.

